

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-методичної конференції,

(Шостка, 20 квітня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

УДК 37.064.2

СТОСУНКИ В СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ - СТУДЕНТ»

Ю.Є. Сергієнко

Хіміко-технологічний коледж імені Івана Кожедуба ШІ СумДУ

41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1

yulya.sergienko@bk.ru

Суттєві зміни в системі освіти закономірно впливають на підвищення вимог до професійної компетентності фахівців – освітян, їх професіоналізму, здатності відповідати вимогам часу. Сучасному викладачу Хіміко-технологічного коледжу імені Івана Кожедуба Шосткинського інституту Сумського державного університету недостатньо бути лише «провідником» знань. Він повинен бути і педагогом, і психологом, вихователем, організатором і, навіть, психотерапевтом. Тобто спеціалістом широкого профілю. Від цього багато в чому залежить успішність та результативність його педагогічної діяльності.

Складність роботи викладачів коледжу обумовлюється особливостями віку, якому притаманна кризова насиченість, оскільки контингент студентів навчального закладу охоплює і підлітковий вік, і ранній юнацький. Вікова криза характеризується різкими й суттєвими психологічними зрушеннями та змінами особистості, розвиток набуває бурхливого стрімкого характеру.

Ознаками кризи можуть бути такі:

- 1) сильна фрустрація (виникають сильні переживання, незадоволеної потреби);
- 2) загострення рольових конфліктів «студент – викладач», «студент – студент»;
- 3) ціннісно-смислованевизначеність, неструктурованість особистості (наприклад, дехто вперше дізнається про можливість самоуправління, саморегуляції та самовиховання);
- 4) інфантильність (студент поводить себе безвідповідально, або вдається до пияцтва, сексуальної розпусти, вживання наркотиків).

Успішність взаємодії викладачів із студентами обумовлюється знанням вікових та індивідуальних особливостей студентської групи. Найчастіше те, що є нормальним для даного вікового періоду, ми сприймаємо як порушення вимог навчально-виховного процесу. Для студентів ХТК ШІ СумДУ характерними є такі поведінкові прояви, які сприяють формуванню конфліктних взаємин:

1. Юнацький максималізм: це крайність в поглядах (або все, абонічого; надмірно завищені претензії до всього - світу, до життя, до людей). Може проявлятися у бажанні мати все і відразу, «стрибнути вище голови», боротися з усіма і проти всіх, протестувати, бути незвичайним і унікальним, відрізнятись від інших своїм світоглядом.

2. Потреба в самоствердженні - виявляється в спрямованості на виділення і реалізацію своєї унікальності в системі соціальних зв'язків. Потреба в самоствердженні настільки виражена, що заради визнання себе оточуючими, студент здатен на будь-які вчинки. Розповсюдженим є самоствердження за рахунок зовнішності.

3. Демонстративність поведінки – потреба у визнанні, безмірне прагнення уваги до себе будь-яким способом. Найчастіше зустрічається негативне самопред'явлення цієї риси: студент намагається привернути до себе увагу, використовуючи систематичні порушення дисципліни. Іншого шляху користуватися популярністю він просто не усвідомлює. Парадоксальним є те, що способи покарання, які найчастіше використовуються, стають заохоченням. Дієвим покаранням є лише позбавлення уваги.

4. Емоційна лабільність - характеризується нестійким настроєм і його зміною, може негативно позначатися на ефективності діяльності, ускладнювати відносини з оточенням, оскільки особистість стає імпульсивною.

Особливістю сучасної освіти є те, що для ефективної взаємодії рекомендується використовувати індивідуальний підхід до кожного студента, який заключається у врахуванні індивідуальних особливостей студентів: темперамент, який обумовлює швидкість реакцій та пізнавальних процесів, впливає на поведінку студента. Наприклад, не всі студенти однаково гарно можуть виступати перед аудиторією; різний час для виконання однакових завдань: якщо один студент може одразу відповісти на поставлене запитання, то іншому необхідно подумати, але це не означає, що останній не знає відповіді; слід звертати увагу, що для одних студентів краще відповідати усно, а для інших – письмово і т.д.

Бар'єрами у спілкуванні, які можуть призвести до загострення, є прояв зверхнього ставлення до молодшого, недоречні прояви влади, звинувачення, прогнозування найгіршого варіанта поведінки студента.

З метою вирішення проблемних питань в системі взаємин «Викладач - Студент» рекомендуємо ознайомитись з наступними порадами.

1. В напруженій ситуації зберігайте самовладання.
2. Якщо Ви вступили в конфлікт із студентом, дайте йому можливість «випустити пару», висловивши претензії.
3. В свою чергу чітко та об'єктивно висловлюйте свою позицію щодо очікувань.
4. Викладач не повинен ставитись до студента дуже критично, упереджено.
5. Слід оцінювати не поведінку, а знання. Аргументувати поставлену оцінку, щоб у студента не з'явилося відчуття, що викладач занижує її.
6. Педагог не повинен ігнорувати студентів, які відстають в навчанні, приділяючи уваги лише здібним, оскільки таким чином можна знищити будь яке прагнення навчатись.
7. Розповсюдженою помилкою у взаєминах є приписування негативних рис, або поганих намірів. У більшій мірі Ви підкоряєтесь емоціям.
8. Формуванню позитивних взаємин не сприяє демонстрування своєї переваги як викладача.
9. Якщо Ви стали учасником конфлікту із студентом, для ефективного вирішення необхідно подивитись на ситуацію з різних сторін.
10. Коли інформація про конфлікт передається іншому, можливі спотворення, що не покращує ситуацію.

Висновки.

Відповідальність за встановлення гармонійних взаємин із студентами, які б сприяли всебічному розвитку особистості, формуванню загальнолюдських цінностей, рівня мотивації до навчання покладається в першу чергу на викладача, який володіє певним досвідом.

Разом з дипломом викладач не отримує гарантії завжди бути правим у взаєминах із студентами.

Заняття - не найкраще місце для з'ясування стосунків. Для вирішення проблемних ситуацій доцільно використовувати індивідуальний підхід. Намагатися називати студента на ім'я, навіть тоді, коли Ви гніваєтесь на нього.

І в особистому житті і в професійній діяльності необхідно дотримуватись принципу «Ставтеся до іншого так, як би Ви хотіли, щоб інші ставились до Вас».

Із двох, хто свариться більше винен той, хто розумніший. Гете